

Josep Pàmies. Horticultor i ciutadà valent

Havíem compromès aquesta entrevista des que vàrem conèixer en Josep el passat mes de maig, a les feixes de Can Pelegrí, quan es celebrava la 8ena edició de la Fira de les Masies de Riells del Montseny. Llavors ens va captivar la seva simplicitat i la seva convicció quan explicava les virtuts guaridores de les plantes.

Un matí assolellat de novembre vàrem anar a trobar-lo a la seva explotació familiar de Balaguer. Allí ens va rebre, tant enfeinat com deu anar sempre i també, força constipat! De seguida ens encomanà l'energia, tranquil·la i mesurada, que transpira la seva personalitat. Un cop saludats, el primer que va fer fou ensenyar-nos un assecador solar d'herbes remeieres, que ell mateix havia construït, abans de passar a descobrir-nos els secrets dels seus hivernacles, ubicats en aquesta Partida Primera Marrada de les terres balaguerines.

Els seus ulls blaus de mirada honesta, ens explicaren - potser tant com les seves paraules - les inquietuds que el menen i la seva lluita per millorar, mica en mica, la qualitat de vida de la pagesia, la salut de la gent en general i en definitiva per a preservar la terra que ens dóna l'acolliment i la vida.

A continuació us oferim l'extensa i interessant entrevista que ens va concedir.

LSdLL: Josep, voldries explicar-nos com et vas iniciar en la agricultura no convencional?

La meva introducció en la agricultura de tendència ecològica - no puc dir que faci agricultura ecològica, doncs no reuneixo encara totes les condicions necessàries - va ser fruit d'una casualitat. De fet, el desencadenant va ser conèixer l'*stèvia*,¹ encara que potser feia uns anys que ja m'estava interessant per aquests temes; ja ruixant menys productes químics, fent proves, de veure que passava quan ruixava menys,... i veia que tenia els mateixos problemes allí on ruixava, que allí on no ruixava².

Però va ser la casualitat. Buscava Monsanto³, pel tema de llavors, perquè que en aquells moments començava a haver-hi problemes. Cada vegada eren més cares les llavors i s'accentuava el monopoli. Com deia, buscant Monsanto per internet, em trobo que una associació de pares d'uns nens diabètics, que havien mort als Estats Units, denunciaven judicialment a Monsanto i al govern dels Estats Units, per tolerar que l'aspartamo⁴ fos legal. Aquest producte en aquells moments era propietat de Monsanto, i que ells creien que havia matat els seus fills.

En ser diabètics, els metges els havien dit que no podien consumir sucre, però, en canvi, l'aspartamo si. Podien prendre coca-coles light, xiclets sense sucre, pastissos sense sucre, tots ells aliments manufacturats que portaven l'aspartamo. Aquesta associació va descobrir que quinze anys abans de la seva comercialització, s'havien fet estudis totalment contraris a que aquest producte es legalitzés i, que en Donald Rundsfield, quan va entrar al govern d'en Ronald Reagan, se'ls va passar pel folre, i el va legalitzar, perquè la molècula de l'aspartamo era de la seva propietat, abans de vendre-la a Monsanto. Una jugada d'aquestes "infernals"

Així doncs, aquest individu tenia la patent?

Ell tenia la patent i la va vendre a Monsanto, i els va dir: «no us preocupeu que quan jo entri al govern en tres mesos això es legalitza». Això es terrible!! Precisament el mateix personatge que entra al govern és el propietari de la molècula. Li ven a Monsanto, i els diu que amb aquesta molècula, l'aspartamo, rendibilitzaran la compra de l'empresa farmacèutica que els ha venut ell mateix!

La mateixa associació de pares que havia demandat a Monsanto, demanava també, al govern dels Estats Units, la legalització d'una planta nomenada *stèvia*. Això em va portar a preguntar-me que era l'*stèvia*. Ells asseguraven que si en comptes de l'aspartamo els haguessin donat l'*stèvia*, a més de que no s'haurien mort, hauria millorat molt la seva diabetis.

Clar, en aquella època jo estava treballant amb productes de Monsanto, ensulfatavem amb Roundup⁵ perquè és un herbicida total, a més d'uns altres herbicides de Monsanto! Em vaig preguntar: «o sigui que aquesta màfia està fent aquestes jugades?» Llavors és quan et comences a preguntar-te coses: «Mare de Deu! A més de fer llavors, fan pesticides, són farmacèutiques, és tot un lligat!»

En el cas de l'alimentació, les plantes que nosaltres estem ruixant amb productes químics ens estan emmalaltint. Jo mateix en aquells moments estava molt fotut, amb vòmits i tremolors, símptomes clàssics de les petites intoxicacions provocades pels organofosforats i els herbicides. Llavors vaig comprovar que, a mesura que anava deixant d'utilitzar aquest arsenal, la meua salut, i també la de la meua família, milloraven.

Pel que fa a l'*stèvia*, vaig descobrir els interessos tan bèsties que hi ha per a criminalitzar unes plantes, mentre es legalitzen substàncies químiques cancerígenes o perilloses. Per què ho fan? Perquè aquestes darreres generen negoci: Pels càncers, per les diabetis, etc.

Va ser en aquell moment quan vaig decidir accelerar els canvis. Cap a una agricultura quasi ecològica del tot. Poc a poc, per que jo vinc d'una agricultura molt industrial i això es molt difícil fer-ho al cent per cent de forma ràpida. És com un malalt, quan està intoxicat, prenent vint-i-cinc pastilles al dia, li costa de treure-se-les totes.

Si hi hagués investigació pública en agricultura ecològica, estic segur que, en deu o dotze anys, tothom podria fer agricultura ecològica molt més rendible. Primer perquè no utilitzaríem productes químics, moltes vegades faríem servir males plantes que tenim al nostre entorn, i segon, perquè les llavors nos les tornariem a fer nosaltres. Ara el cost de les llavors és enorme, dins d'una explotació.

Bé doncs així va ser el canvi. Comences a veure una realitat que durant trenta o quaranta anys d'agricultura de l'anomenada "revolució verda" t'han estat amagant. Llavors fèiem compte que tot el que et donaven aquestes indústries eren *avenços*, era *tecnologia*, era *saber*, estava *autoritzat* per l'Administració, no hi havia cap problema! Doncs, ja us dic, va ser com obrir els ulls, tot i que hi havia gent que feia molts anys que ja els havia oberts.

Com han millorat els teus conreus en canviar de l'agricultura industrial a una agricultura més ecològica?

Les plantes ara pugen sense problemes. Abans, ruixant cada setmana, sempre hi havia problemes. És què quan un malalt es fa resistent a un medicament, no serveix per a res. Cada cop es necessita un herbicida més fort! Clar, arriba un moment que dius prou i, quan fas marxa enrera, veus que tot era molt més fàcil.

Hi ha alguns pagesos que justifiquen l'ús dels herbicides, tu què en penses?

L'ús dels herbicides es podria entendre una mica. Clar, d'herba sempre en surt molta, i o bé o fas amb eines, amb tractors que et cavin, amb cobertures de plàstic, de paper, etc., o d'herba sempre en sortirà. Podries dir: «Bo, pot tenir una lògica evident des del punt

de vista de la rendibilitat». Però, i la resta dels productes? Els tractaments químics de les plantes? Quan s'ha demostrat que un extracte d'all funciona millor que un producte químic! És gros això! És gros, que no es divulgui i que no puguis ruixar i collir, a més, amb una aroma d'all o una aroma de canyella o de cítric! Llavors, perquè hem d'estar obligats a utilitzar química per tractar les plagues?

També hi ha qui diu que, si no s'utilitzen productes químics contra les plagues, els insectes, les larves, etc., ataquen les plantes i se les mengen, perquè aquestes no tenen cap tipus de protecció.

Aquesta és la mateixa excusa que em donava jo fa deu ó dotze anys. Però clar, quan ho experimentes i veus que tot ha sigut una mentida, llavors t'indignes.

Hi ha altres possibilitats. Existeixen plantes que curen altres plantes, a nivell de repel·lir insectes o d'exterminar-los. L'extracte d'all, junt amb la canyella i l'oli de clau, mata el pugó, no el repel·leix solament. Però és que a més, fa efecte sobre un roser, que és molt difícil de cultiva'l sense que la *cendrosa* no aparegui, i amb aquest preparat no apareix.

Si tot això s'investigués en una universitat pública, seria explosiu. Lo canvi total. Podria donar una agricultura superendible i ecològica. Per què, pel que fa a les plagues, no té excusa. Pel que fa al tema de les herbes podria ser: «Bo, parlem-ne. Millorem la maquinària, millorem els conreus, no fem monocultiu, que sempre comporta les mateixes herbes al darrera.»

Si hom vol fer sempre panís, o vol fer sempre enciam, també tindrà sempre herbes oportunistes i plagues que el monocultiu està provocant. Vull dir que l'alternança i el guaret són necessaris, perquè sinó has d'acabar sempre sent esclau d'aquestes indústries.

Per tant, de vegades val més no collir un any, o mig any, de cada tres o quatre, i deixar reposar la terra per regenerar-la. Perquè, després de tot, el que compte és el rendiment final .

Aquesta dependència que hi ha dels productes fitosanitaris, sembla que estigui molt enllaçada amb el tema dels productes transgènics. Fins a quin punt s'ha introduït la indústria dels productes transgènics al nostre país?

La dependència hi és, i a més, és perillosa pel fet que es tracta d'un monopoli que domina la llavor, tan la híbrida com la transgènica i, a més, controla els pesticides: les mateixes empreses farmacèutiques controlen tots aquests camps, i a més, els medicaments, que després ens haurem de prendre els humans quan caiguem malalts.

Clar, és un monopoli infernal. Pretenen controlar-ho tot: el suport de la vida que és l'alimentació, i el control de la malaltia i de la salut, que també estarà a les seves mans. Controlar la llavor és controlar el món. Sense els aliments lo món no pot viure.

Si deixaven que les varietats autòctones, les de sempre, es milloressin, amb aquests estudis científics que ja s'han fet,tu podries menjar una varietat extraordinària. Però clar, sense convertir la llavor en una variant híbrida o transgènica, no pots patentar-la pas. Podries reproduir una llavor d'aquestes lliurement. Jo mateix torno a reproduir totes les llavors. De pagar seixanta mil euros de llavors l'any, actualment n'estic pagant dos mil.

¿Això vol dir que aquesta indústria, pel fet d'haver intervingut d'alguna manera sobre el procés de reproducció d'una llavor, automàticament té dret a demanar-ne la patent, i que no la podrà tenir ningú més?

Efectivament. Si tu fas un híbrid (barreges dues línies pures d'una mateixa tomaquera o d'un mateix panís), tindràs un invent que podrà ser molt maco, molt productiu, però que la seva llavor serà estèril, no es podrà reproduir.

Així doncs, per aquesta banda ja ho tenen controlat. Cada any els has de seguir comprant la llavor. Però representa que això també els dona dret a patentar aquella varietat, per a què ningú més tingui la idea de treure'n la mateixa, el mateix creuament, perquè primer ha estat idea seva! L'acabament del cercle infernal ha estat introduir la modificació genètica. Això si què és una idea totalment nova. Per exemple: fan que una maduixa, a la qual han incorporat un gen de salmó, sigui més resistent al fred. Per tant és una nova patent més a registrar.

Així doncs, el pagès que vulgui reproduir un determinat tipus de maduixa ja no el pot fer. No la pot reproduir perquè atemptaria contra dos patents: la de l'híbrid i la del transgènic. Per tant, ni encara que s'ho pogués permetre, és difícil fer una modificació genètica. Però, en qualsevol cas, per a què voldries fer això?

Anem a buscar plantes que siguin resistents a les plagues, als fongs, etc. Fora bo si la biotecnologia s'apliques només a barrejar plantes que tenen resistències (dins la mateixa família, de resistències se'n aconsegueixen). Amb els enciams, per exemple, es van aconseguint resistències a base de creuar –ne de diferents menes. Però tu, aquella varietat resultant la pots reproduir si vols. També està penat, però no és tan greu com si a més a més tingués la patent de l'híbrid i el transgènic.

Llavors penses: «Si està penat que n'estigui. Jo faig la meva llavor, perquè les meves les vaig perdre per confiar en vosaltres, i ara resulta que les vostres no les puc reproduir,

quan potser vosaltres vàreu obtenir varietats a costa de les meves!» Doncs ara, aquesta varietat que m'agrada jo la reproduïxo. Com que no és un híbrid ho puc fer. Però en molts altres camps això no pot passar, perquè s'han perdut les varietats no híbrides que ara ja són híbrids i no es poden reproduir. Ha sigut una jugada tremenda!

Si no estem mal informats, algunes empreses, implicades en l'experimentació genètica, estan conquerint totes les llavors autòctones que es puguin trobar al món i les estan guardant.

Efectivament, estan construint una sitja subterrània a Svalbard⁶, a Noruega, on volen ficar-hi cinc milions de llavors de tot el món, per si ve una catàstrofe!. La catàstrofe l'estan provocant ells amb la contaminació genètica i amb la pèrdua de biodiversitat, per fer-nos plantar híbrids i transgènics!

Hi ha molta maldat al darrere d'aquest control mundial exercit a través de l'alimentació. El petroli a la millor s'acaba, però tenim energies renovables. Pel que fa a l'alimentació, tothom hem de menjar. Per això han ficat els ulls sobre l'alimentació i ací hi ha el monopoli més ferotge. És el cas de Monsanto, una empresa que potser ha absorbit ja cinquanta multinacionals que tracten amb llavors. Una multinacional de cinquanta multinacionals ! Quan descobreixes tot això penses que cal lluitar molt fort.

Heu vist si hi ha alguna manera de treballar aquests temes i expandir-ne també els coneixements a través d'un sistema de xarxa?

No hi ha cap més camí. L'*Slow Food*⁷ fa xarxa i recupera varietats tradicionals de vinya, d'olivera, de tomaqueres, de pebrots, estem recuperant i estem fent els nostres bancs propis, però no només per a tenir-los guardats, sinó perquè es cultivin cada any. Si tu vols apadrinar una llavor el millor mètode és cultivar-la, no pas que estigui al congelador. Cultiva-la, guarda'm llavors i me les tornes a donar. Cada any és llavor nova. Això l'*Slow Food* ja ho esta fent.

*Som lo que sembrem*⁸, és també una eina que actua en xarxa, la que va portar la iniciativa contra els transgènics al Parlament i també intenta crear una xarxa d'hortos urbans, escolars o cooperatives de consum, estimulants tot aquest món urbà de base a que s'organitzi. Per altra banda, a *Dolça Revolució*⁹ estem treballant el tema del coneixement de les plantes medicinals i de la importància d'una bona alimentació, com a prevenció de les malalties.

També tenim un seguit de *padrins* de diferents coneixements, d'entre els quals, un cop l'any, nomenem *catedràtics de la naturalesa*, en la fira que fem a Lleida la gent de *Slow Food* i *Dolça Revolució*. Els donem un títol honorífic, i ara fa pocs dies, de cara a

cadascun d'aquest *padrins*, vàrem aprovar de fer un petit llibret que reculli les seves experiències viscudes. Com han conservat la salut en el decurs de la seva vida, quina alimentació han tingut, quines plantes han fet servir, dins del seu entorn,... O sigui, les experiències pràctiques d'una persona.

Lligat a l'anterior, hem fet una crida a molts sectors de la salut i hem reunit prop d'una centena de professionals: convencionals, homeòpates, acupuntors, etc., amb els quals treballarem en xarxa per anar experimentant plantes i teràpies naturals, com l'aigua de mar, el clorur de magnesi,...totes aquestes teràpies que són bones i econòmiques.

Com exemple de l'ús de l'aigua del mar tenim la *salicornia*¹⁰, una planta que pot créixer regada amb aigua de mar, que pot fructificar en oasis marins a l'Àfrica o a d'altres països pobres i que ara està de moda als restaurants d'elit. Aquesta planta conté més d'un 20% de proteïna, a més de la major part de les sals que són necessàries als éssers humans. O sigui que es podria produir una proteïna econòmica regant amb aigua de mar.

Tenim també el *mangle*¹¹, un arbre que es rega amb aigua de mar. La fulla d'aquest vegetal es una menja extraordinària per a les cabres i les ovelles. Es podrien criar cabres i ovelles amb les fulles dels *mangles*. Com aquestes, es disposa d'unes vint-i-cinc plantes o més que han estat investigades per un tal Murray, que ja fa uns cinquanta anys va revolucionar el món pagès, cultivant determinades plantes amb una part d'aigua del mar i veient com aquelles plantes pujaven molt equilibrades. D'alguna forma, tot això és com redescobrir un món que ja estava descobert fa molts anys i que l'anomenada "revolució verda" va aconseguir colgar, amb l'objectiu de que la gent no disposi de recursos barats.

En relació a la tasca que fa l'Slow food o Dolça Revolució, teniu algun contacte o alguna relació amb les terres del Montseny?

A nivell organitzatiu potser no, però a nivell individual és molt probable que s'estigui participant a nivell dels horts urbans, etc. En qualsevol cas la nostra tasca és fomentar iniciatives i sempre estem disposats a donar un cop de mà. Sense necessitat d'acaparar res. Tractem d'estar coordinats, això si.

Us proposeu d'ajudar a altres iniciatives particulars en el camp de la preservació, com per exemple, podrí ser el cas dels conreadors de pomeres d'Arbúcies?

A través de l'Slow Food podríem fer allò que en diem *baluarts*. És a dir, fixar-ho definitivament en un territori, amb el concurs de tres o quatre persones, que volguessin produir-lo i introduir-lo al mercat. Un cop aconseguit això, l'Slow Food es retira, doncs ja ha de passar a ajudar a un altre lloc, a salvar una altra varietat, o una altra espècie.

Així doncs, si calgués, es tractaria de contactar amb el grup que hi hagués més a prop, sigui l'Slow Food de la Garrotxa, o bé el del Vallès Oriental, per exemple. Aquesta és una feina que podem fer.

A nivell de *Dolça Revolució*, no és aquest treball tan específic. Però si hi ha un *padri* que té molts coneixements en plantes, llavors el podem incloure en el que diem “catedràtics de la natura”. Divulguem el seu coneixement, el podem ajudar a editar petits llibrets personals que, com he dit abans, expliquin les seves experiències.

Ací ho hem fet per exemple amb la vinya i les oliveres. Es pot veure als llocs web vinyestrobades.com, o bé a oliverestrobades.com. Allí trobareu ceps que van sobreviure a la filoxera, que han quedat un bocí ací, un altre allí, a punt d'extingir-se, però els han recuperat *padrins* que, en altres condicions, qualsevol dia els haurien arrencat. Doncs ara, hem recuperat cinquanta o seixanta varietats de vinyes que no es coneixien. I una bona colla d'oliveres. I hem fet els primers olis i els primers vins d'aquestes varietats.

Això mateix es podria fer amb les pomes. Ara estem treballant amb la sidra que es produïa amb les pomes de la Vall d'Aran. Treballem per a què no es perdi del tot. Ara com ara, només en treballen quatre persones i fa poc que han tornat a recuperar-ho i encara no és “legal”, però l'*Slow Food* ho tirem endavant i després que vingui qualsevol conseller i ja en parlarem! Així la donarem a conèixer, perquè és un bé de Deu i, si jo me la prenc, també se la pot prendre un altre. Només cal explicar al públic que encara no disposa d'autorització sanitària. Si vol que la compri, i si no, que no la compri. Tanta por al tema dels registres!

El problema és que quan vols començar una *història*, no pots seguir els paràmetres que marca l'Administració, perquè t'enfonsen: permisos d'Indústria, permisos de Sanitat,, Doncs no. Tirem endavant i l'*Slow Food*, dóna el paraigües de protecció que calgui. Si hi ha algun problema et defensarem, fotrem cristo, rodes de premsa i el que sigui, allí on convingui. Llavors: comenceu alegalment a fer una activitat i quan pugueu la normalitzeu.

En referència a l'Estevia i a les altres plantes que hem vist avui als vostres hivernacles, quina possibilitat hi ha de que les autoritats sanitàries us les prohibeixin.

No poden fer res, perquè si no es tracta de droga podem cultivar plantes i vendre-les en una torreta. Per què és com una planta ornamental. Però quan tu dius que és una planta medicinal, que té determinades propietats, això és el que està penat.

No és el cas que te'l vinguin a arrencar, sinó que et fotran sancions si tu, quan la vens, estàs dient que aquella planta té qualitats medicinals. I això és el que està prohibit. La llei de l'etiquetatge impedeix dir que tenen propietats curatives, com pot ser una sardina o un germinat de blat. Però en canvi, t'agafen un iogurt, li afegixen un extracte d'una planta i poden dir que és un iogurt anticolesterol, o afegixen omega-3 de la sardina i diuen que va bé per la circulació.

Ni les sardines ni les plantes es poden etiquetar. En canvi els làctics sí. És ben clar que el gran monopoli dels làctics a fet la llei a la seva mida. Amb la nostra desobediència hem d'intentar de canviar aquesta llei, perquè per dalt ja ho hem intentat i no en volen

saber res. Argumenten que la indústria ha fet estudis molt seriosos. Quins estudis?, si ja sabem de tota la vida que hi ha plantes que van bé per la diabetis, per la hipertensió o pel colesterol.

Així és que, només desobeint i veient fins a on es pot resistir, anem provocant debat a la societat.

Disposeu d'alguna informació sobre els efectes dels aliments transgènics en les persones?

L'any passat abans de presentar la proposta de llei¹² al Parlament, vàrem fer una trobada amb científics de tota Europa, que han engegat un bon grapat d'iniciatives independents que parlen de la perillositat dels transgènics a nivell de salut humana, de contaminació de la biodiversitat i d'afectació mediambiental.

Alguns d'aquests científics són els que van assessorar la Merkel i en Sarkozy, i van fer possible la prohibició dels transgènics en una bona colla de països europeus. Aquests mateixos científics estaven disposats a venir al Parlament, si ens acceptaven la Llei a discussió. Però quan el Govern va veure que això anava de debò, que uns quants "esquinçats", a través de la Plataforma, podien connectar amb aquests científics, es van espantar i van decidir que no se'ls havia de deixar entrar al Parlament. S'hi van aplegar PSC, CiU i PP i ho van tombar, sense donar l'oportunitat de que aquests científics entressin al Parlament.

Cal dir que els efectes dels OMG's¹³ han estat estudiats en ratolins, demostrant-se que poden ser cancerígens, provocant deformacions en fetge i ronyons, Per exemple, un grup d'investigadors d'una universitat argentina, han demostrat que la soja que es ven avui en dia a l'estat espanyol i altres països (tot i que no es pugui produir, la seva venda està permesa en alguns països), aquesta soja, doncs, que ha estat ruixada amb el famós herbicida de Monsanto, el Roundup, provoca deformacions fetals.

Aquests científics van descobrir que l'aigua dels escorriments afectava els amfibis, que naixien amb deformitats genètiques enormes. Va ser llavors quan, seguint el rastre, van descobrir que el producte que es trobava a l'aigua era majoritàriament el glifosat¹⁴ i llavors van investigar aquestes deformacions fetals en humans, que s'estan notant en moltes zones d'Argentina i del Paraguai.

Els efectes d'aquest herbicida en països com Argentina, on es ruixen els camps amb avionetes, poden afectar a sectors molt amplis de la població, amb percentatges de deformacions molt bèsties.

En el nostre país tampoc ens lliurem d'aquest problema. Ací a Tèrmens s'ha tornat a prohibir que la gent begui aigua de l'aixeta, perquè es captava d'un pou on s'han trobat moltes restes d'insecticides i d'herbicides, els residus dels panissos de l'Urgell, fet que ja es produeix cada tres o quatre anys.

Tornant al tema, de la mutació genètica en parlen el Dr. Seralini¹⁵ a França i el Dr. Putsztai a Escòcia¹⁶, que han observat els efectes que produeixen altres transgènics en rates de laboratori.

Per exemple un transgènic diferent, el *bacillus thuringiensis*,¹⁷ que s'utilitza per combatre el cuc del panís. La tècnica consisteix en introduir el bacteri, modificat, dins del blat de moro, de manera que contingui un insecticida permanentment, per tal que no el pugui atacar el "taladre". És aquest blat de moro el que, segons els estudis del Dr. Seralini, i altres estudis efectuats a Àustria en rates, demostren l'existència d'infertilitat a la tercera generació, així com deformacions de fetge i de ronyó.

Pel que fa al Dr. Putsztai, un investigador hongarès que treballava a Escòcia, amb més de dos-cents estudis realitzats sobre aquest tema, era un home apassionat per la transgènia, fins que va produir una patata manipulada. Llavors va iniciar un seguit de proves de laboratori, observant que la ingesta d'aquest aliment en rates provocava problemes greus. De seguida va comunicar els resultats del seu estudi públicament i va demanar precaució en la utilització dels transgènics. Això li va costar la seva expulsió de la Universitat.

Doncs potser que anem amb compte! A veure si aquestes manipulacions també poden provocar infertilitat o problemes de càncer de fetge en les persones! Caldrà estar molt atents els propers anys, per veure les estadístiques que en surtin.

En qualsevol cas, si els estudis assenyalen que estan havent aquests problemes amb els animals de laboratori, potser que ens o prenguem amb precaució. Que estudiïn tot el que vulguin, però no fotem la menjadora de la gent!. Esperem-nos a veure els estudis fins que es demostrï que són innocus. Si es demostra que aquests productes són tòxics, que esperin a fabricar-los i comercialitzar-los fins que, els estudis a llarg termini, puguin garantir el contrari, com a mínim.

En fi, a veure quin dia la Ciència avança per solucionar problemes de la Humanitat, en comptes de fer-ho per afavorir els beneficis d'uns quants. Fins ara, quant més desenvolupament científic es dona, més problemes tenim. Sembla que només interressi aquesta ciència agressiva i suposadament controlada, com l'energia atòmica, que està controlada fins que deixa d'estar-ho!¹⁸ Doncs, la indústria transgènica, encara ho ha estat molt menys, perquè s'ha deixat entrar al mediambient sense gaires problemes i allí va fent la seva feina incontrolada.

Balaguer, novembre de 2010

La Redacció

¹ L'**estèvia** (*Stevia rebaudiana Bertoni*) és una espècie pertanyent al gènere *Stevia*. Aquest gènere recull unes cent cinquanta espècies d'herbes i arbusts de la família dels girasols (Asteraceae), nativa a l'Amèrica del Sud i a l'Amèrica Central subtropical i tropical. La *Stevia rebaudiana* és anomenada comunament **fulla dolça**, **fulla de sucre**, o simplement **estèvia**, i és àmpliament coneguda per les seves fulles dolces. (Font: Viquipèdia).

² En Josep Pàmies es refereix al fet de la utilització de productes químics sobre les collites (herbicides, fungicides, etc.), típica de l'agricultura química convencional (Nota de la Redacció).

³ Referència a l'empresa química Monsanto Chemicals Company (MSC), empresa multinacional de capital nord americà, responsable, entre d'altres, de la fabricació de "l'agent taronja" utilitzat a la guerra del Vietnam com a defoliant i que va provocar més d'un milió de víctimes. A dia d'avui, encara continua causant morts i malformacions als nadons. A més d'això, MSC és la responsable del 90% de les llavors dels OMG (Organismes Modificats Genèticament) que es produeixen al món. (Nota de la Redacció)

⁴ L'*aspartamo* és un edulcorant artificial (metilèster de dos aminoàcids naturals, l'àcid aspàrtic i la fenilalanina), que es troba en les begudes refrescants amb gas, entre molts altres productes de consum habitual. (Font: Viquipèdia).

⁵ *Roundup* és la marca d'un pesticida de gran espectre, que s'utilitza amb les plantes que prèviament han sigut modificades genèticament i preparades per resistir aquest producte. Unes quantes agències de notícies varen informar l'any 2009 de diverses morts al Paraguai degudes a l'ús del *glifosat*, present al Roundup. (<http://bahianoticias.com/paraguay>).

⁶ Es tracta de la *Svalbard Global Seed Vault*, un banc de llavors amb mostres provinents de tot el món . Està ubicat a l'illa noruega de Spitsbergen dins l'arxipèlag de les Svalbard prop de la ciutat de Longyearbyen a l'Àrtic. Aquest banc de llavors té còpies duplicades dels bans genètics de tot el món. El banc de llavors és regit per un acord tripartit entre el govern noruec el trust global de diversitat de conreus (sigles en anglès GCDT) i el Centre nòrdic de recursos genètics. (Font: Viquipèdia)

⁷ SLOW FOOD és una associació internacional sense ànim de lucre nascuda el 1986, que defensa una alimentació meditada, ecològica i sana, front al colonialisme del *fast food*. Actualment agrupa més de 100.000 persones en 132 països dels cinc continents. La filosofia del moviment parteix del valor donat a l'alimentació com a punt de sortida per a reflexionar sobre la qualitat de vida que volem. (Font: *Slow Food* de les terres de Lleida).

⁸ 'Som lo que Sembrem' es va crear a partir d'un procés de participació ciutadana, que reivindica el dret de les persones a participar de les decisions relacionades amb la seva alimentació i la seva salut. Pretén oferir sortides, en positiu, al descrèdit, cada vegada més profund, que el sistema polític representatiu està tenint en la societat. 'Som lo que Sembrem' vol recuperar el sentit de la gent comú, la democràcia directa, de baix cap d'alt i considera que aquesta tradició sobreviu, malgrat tot, en el subsòl polític del nostre país. (Font: somloquesembrem.org).

⁹ Dolça Revolució és una associació sense ànim de lucre que agrupa totes les persones que vulguin compartir les seves experiències positives fruit de l'ús de les plantes medicinals i les teràpies naturals no agressives. (Font: dolcarevolució.cat).

¹⁰ La salicornia (*Salicornia europaea L*) és un gènere botànic de plantes suculentes, halòfites (tolerant a sals) que creixen en salitral, en platges, en manglars. Les espècies de *Salicornia* són natives d'Estats Units i de Europa. (Font: Viquipèdia).

Salicornia europaea L

Fotografia: <http://flponent.atspace.org/flora/flo/fam/quenopodiacies/quenopodiacies.htm>

¹¹ *Manglar*, aquesta denominació s'aplica a qualsevol de les espècies arbòries, *sempervirens*, que integren el *manglar*, adaptades a viure en aigües salades o molt salabroses. (Diccionari de la llengua Catalana).

Manglar

Fotografia: http://www.ua.es/secretaria.gral/va/memoria/1998_99

¹² Es refereix a la iniciativa legislativa popular (ILP), basada en informes científics, que plantejava la prohibició dels aliments modificats genèticament,. Aquesta iniciativa, promoguda per Som lo que Sembrem i altres entitats ciutadanes, va ser bandejada en negar-se el Partit Popular, el PSC i CiU a que fos discutida al Parlament de Catalunya, el juliol de 2009. (Nota de la Redacció)

¹³ Organismes Modificats Genèticament (Nota de la Redacció).

¹⁴ El *glifosat* és el principi actiu de l'herbicide Roundup (nom comercial de Monsanto). La seva patent va expirar l'any 2000. Monsanto va patentar en alguns països l'esdeveniment "1940.03.02" en soja, el qual confereix resistència al *glifosat* . Les plantes resistents al *glifosat* s'han obtingut per mitjà de transgènesi (Font: Viquipèdia).

¹⁵ Gilles-Eric Seralini és doctor en bioquímica i professor de biologia molecular a la Universitat de Caen i és codirector del panell científic del CRII-GEN (comitè d'investigació científica independent i informació en enginyeria genètica) . El Dr. Seralini va ser membre de dues comissions governamentals a França sobre OMG, en els càrrecs d'avaluador de risc: la Comissió d'enginyeria biomolecular (CGB) i el Comitè

de Biovigilància al 1998. L'any 2003 se'l va anomenar com a expert de la Comissió Europea en la disputa entre Estats Units/l'Argentina/Canadà, i la Unió Europea, sobre la moratòria en la comercialització de OMG.

El professor Seralini és investigador en la interfície entre càncer i endocrinologia. Te publicats més de cent articles científics i contribucions a conferències especialitzades internacionals, i lidera un equip d'investigació associat al CNRS (Centre Nacional per la Investigació Científica) i al INRA. Ha treballat en molècules per la prevenció i tractament del càncer de pit i ha estudiat els efectes dels disruptors endocrins. A rel dels seus estudis sobre càncer i hormones es va interessar en les causes del càncer i els disruptors endocrins, de la pol·lució associada a l'aire, a l'aigua i als aliments, i els efectes sobre la salut de les diferents contaminacions.

Séralini i els seus col·laboradors van realitzar una re-avaluació de les dades aportades per Monsanto per a justificar la comercialització de tres blats de moro transgènics (MON 863, MON 810, NK603). Aquesta re-anàlisi qüestiona la fiabilitat de les dades de Monsanto sobre la seguretat d'aquests OMG. A conseqüència de la seva integritat, el professor Séralini està sent víctima d'atacs difamatoris i ha esdevingut el blanc d'una campanya de desacreditament, per part de certs sectors de la comunitat científica, que amenaça no només la seva carrera com a científic, sinó també el finançament per continuar amb una investigació pública de qualitat. (Font: Som lo que sembrem).

Dr. Gilles Seralini

Fotografia: <http://mi-estrella-de-mar.blogspot.com/2009/04/transgenicos-vs-intereses-economicos-dr.html>

¹⁶ El Dr. Arpad Pusztai científic expert de l'Institut Rowett Research d'Aberdeen (Escòcia), l'estiu de 1998 va advertir que ratolins alimentats amb patates transgèniques tenien dificultats en el seu creixement i patien trastorns immunològics. Les patates transgèniques incorporen un gen del lliri de neu (GNA), que segrega un potent insecticida natural.

El Dr. Pusztai va participar en un programa televisiu, on explicava el seu treball d'investigació i on suggeria que els aliments modificats genèticament podien posar en perill la salut humana. Això va desencadenar una persecució i difamació del seu treball i la seva persona. Es va suspendre el programa d'investigació i dissoldre el grup de treball, prohibint a cadascun dels membres la investigació amb éssers modificats genèticament. Les conclusions i resultats, els tres estudiants de doctorat i totes les pertinences de l'equip li van ser extretes. Finalment va ser expulsat de l'institut on feia trenta-cinc anys que treballava. (Vegeu: <http://www.guardian.co.uk/education>).

El Dr. Arpad Pusztai Fotografia : <http://www.znakovi-vremena.net>

¹⁷ *Bacillus thuringiensis* (Bt), és una bactèria del sòl que produeix un verí mortal per a molts insectes però que és inofensiu per a la resta de la fauna i flora. (Font: Viquipèdia).

¹⁸ Dissortadament aquesta observació feta el passat mes de novembre de 2010, va resultar profètica a la vista del desastre de Fukushima, del qual, encara avui, resulta difícil avaluar-ne les conseqüències futures, atesa la cortina de mentides i desinformacions propiciades pels seus responsables, el propi govern japonès i els mitjans a nivell mundial. (Nota de la Redacció).